

Vnútorne učenie Čuang-c'

Kapitola 4:

Ludský svet

Yan Hui

(Konfuciov žiak)

prišiel za Konfuciom

a požiadal ho o povolenie

urobiť si prestávku.

„Kam odchádzaš?“

„Do krajiny Wei.“

„Na čo?“

Hui odpovedal:

„Správy hovoria,

že panovník krajiny Wei

sa správa ako rozmazané

decko. Zneužíva svoje

postavenie a nedokáže vidieť

chyby, ktoré robí.

Nestará sa o to,

že jeho ľudia umierajú

a ich telá pokrývajú krajinu

ako plevel v močiarí.

Ľudia s tým

nedokážu nič urobiť.

Pamätám sa Majster,

že si raz povedal:

‘Ak je krajina v poriadku,

opustite ju.

Ak je krajina v zmätku,

choďte do nej.’

Ordinácie lekárov

sú naplnené chorými.

Ak mi môžeš povedať

svoju mienku o tom,

rád by som tam prišiel

so spôsobom, ako zlepšiť

všetko alebo aspoň niečo

z toho, čo sa tam deje.“

Konfucius odpovedal:

„Ha, ha! Zdá sa, že je

nebezpečné ísť tam.

Nejde o to chcieť

poskladať všetky

kúsky dohromady.

Pokúsiš sa poskladať všetky

kúsky dohromady,

a akurát tak nájdeš ešte

viac kúskov ležať naokolo.

Čím viac ich bude,

tým viac rozrušený budeš.

Keď budeš rozrušený,

budeš sa báť a budeš smutný.

S toľkými starosťami

neexistuje spôsob,

ako niekomu pomôcť.

Prv, než na seba

vyspelý človek vezme

záležitosti spoločnosti,

musí najskôr pracovať na

tom, aby uviedol do súladu

všetky časti seba, až potom

sa môže pokúsiť zladíť

všetky časti v iných.

Ak ešte existuje niečo,

s čím nie si vysporiadaný

v sebe, ako by si mohol

mať čas niekam chodiť

a pokúšať sa

naprávať krutosť iných!

Navyše, vieš,

ako je znehodnotená cnosť

a ako je vyjadrované

poznanie?

Cnosťou sa plytvá v snahe

stať sa slávnym

a poznanie je vyjadrované

v debatách.

Človek, ktorý sa snaží

stať sa slávnym,

šliape po iných a tí,

ktorí chcú preukázať

svoje poznanie, používajú

ho ako zbraň v debatách.

Oboje sú to

strašné metódy

a ani jedna ťa nikam

nedostane.

Ak si už myslíš,

že máš veľkú cnosť

a pevné presvedčenie,

vôbec by si nemal začínať

uvažovať o podstate

iných ľudí.

Ak sa dokážeš vzdať

súťaženia kvôli sláve,

potom sa nebudeš snažiť

získať nejaké vzácne miesto

v srdciach iných ľudí.

Byť potrestaný

pravidlami a nariadeniami

o dobročinnosti

a spravodlivosti

je druh násilnej metódy,

s ktorou sa ľudia už

potýkali,

ak ale poukážeš na zlo,

ktoré v tom je, potom sa

bude zdať, akoby si sa

snažil vyzerat' lepší,

ako sú oni.

Potom by tvoj prístup

bol ako nazývať ľudí

plevelom,

ktorý je potrebné

pretrhať.

Ak budeš takto triediť ľudí,

vzbúria sa proti tebe.

Zdá sa byť veľmi nebezpečné

prístupovať k ľuďom

takým spôsobom.

Okrem toho,

knieža nemusí mať

žiadnu záľubu v tých,

ktorí sú počestní

a ani nemusí nenávidieť tých,

ktorí sú nehodní.

Aký význam by malo

požiadat' ho,

aby zmenil svoje spôsoby?

Ak stráviš priveľa času

uvažovaním o tom,

ako ho poučovať,

knieža nevyhnutne

využije nedostatok

tvojej pripravenosti.

Toto by bolo ako použiť

oheň na boj s požiarom

alebo použiť vodu

na zastavenie záplavy.

Potom by si len zhoršil to,

čo už tam bolo.

Začni s tým

a nebude to mať konca.

Na druhej strane,

ak mu naznačíš,

že neveríš slovám,

ktoré hovoril,

to ťa privedie

do vážnych problémov.

Čo sa týka iných
dávnych vládcov –
Yao napadol krajiny
Cong, Zhi a Xu Ao;
Yu napadol You Hu.
Tieto krajiny boli
spustošené, telá ľudí
boli mučené a zabíjané,
ich vojnový stav pokračoval
a predsa ich smäd
po materiálnom zisku
nemal konca.
Nepočul si o ich posadnutosti
slávou a majetkom?
Túžba stať sa
bohatým a slávnym
je niečo, čo dokonca
ani múdry človek
nedokáže prekonať,
o čo menej ty!
Dobre, pretože musíš mať
niečo v hlave,
s čím chceš začať,
povedz mi podstatu toho.“
Yan Hui povedal:
„Čo keby som chcel zotrvať
rozumný a otvorený,
oddať sa skutočnému úsiliu
a byť oddaný svojmu účelu?
Čo ty na to?“
Ten človek (knieža)
si tvorivo nasadzuje
veľkolepý obraz veľkosti
ale ty si nemôžeš byť
skutočne istý
zo všetkého toho divadla,
čo je skutočne v jeho duši.
Obyčajní ľudia ho nebudú
chcieť neuposlúchnuť,
pretože on ovláda
ich pocity a to,
čo majú v srdciach.
Taký človek
postupne znižuje
ich vlastnú cnosť,
zatiaľ čo majú silnú vieru,
že ich cnosť je veľká!
On si ponecháva takú vieru
a odmieta sa zmeniť,
pričom sa uzatvára

pred každou radou
prichádzajúcou od iných,
zatiaľ čo nenachádza nič,
čo by na sebe kritizoval.
Ako by ťa vôbec mohol
považovať za užitočného!“
„Dobre teda,
mohol by som zotrvať
sústredený do vnútra,
ale byť taký prispôsobivý
navonok, že by som
vyzeral ako on.
Udržiavajúc si v sebe to,
o čom viem, že je správne,
mohol by som nasledovať
stopy činov z nebies.
Keby som jednoducho
nasledoval činy nebies,
viem, že vládca
by na mňa pozeral
ako na dieťa nebies.
Ako by si potom mohol
myslieť, že moje slová
čakajú na schválenie iných
alebo na jeho schválenie?
Keby som bol takýto,
ľudia by ma volali detským,
akoby som bol iba
nasledovníkom nebies.
Bol by som prispôsobivý
vonkajšku, takže by som bol
jednoducho nasledovníkom
ľudí. Ponúkajúc obety,
odovzdane kľáčiak,
klaňajúc sa
a udierajúc sa do hrude
svojou päťou – toto sú
rituály vykonávané
uznávanými ľuďmi.
Všetci ľudia to robia,
prečo by som sa odvažoval
správať sa inak?
Tým, že by som sa
správal takto,
ľudia by na mne neboli
schopní nájsť chybu
a takto by som vyzeral
ako nasledovník ľudí.
Keby som bol úspešný v tom
vyzerať ako on,

považovali by ma
za nasledovníka
uctievaných starších.
Moje slová by potvrdzovali
to, čo oni učili a boli by
podstatné z toho dôvodu.
Citoval by som to,
v čo verili starší,
nie to, čomu sám verím.
takým spôsobom by som
opakoval to, čo je pravdivé
a správne, nekonal by som
z vlastného záujmu.
Keby som len citoval to,
čo hovorili starší v minulosti,
čo by sa stalo?“
Konfucius odpovedal:
„Čo myslíš?
Z väčšej časti máš pravdu,
hoci tvoje metódy
sú trochu labilné,
ale zvládol by si
uniknúť bez toho, aby si
bol obvinený zo zločinu.
Aj keď by sa niekto
možno pristavil a počúval ťa,
ako by to skutočne
niekoho prinútilo urobiť
nejaké drastické zmeny!
Stále by si vyzeral tak trochu
ako kazateľ.“
Yan Hui odpovedal:
„Neviem, čo iné
ešte vyskúšať.
Pýtam sa ťa
na tvoje návrhy.“
Konfucius odpovedal:
„Vytrvaj v postení a potom
ti poviem, čo si myslím.“
Hui sa spýtal:
„Môžem sa ťa spýtať,
čo je to postenie srdca?“
Konfucius odpovedal:
„Zjednot' svoj rámec
myslenia. Vzdať sa
počúvania ušami
ale počúvaj srdcom.
Vzdať sa počúvania srdcom,
ale počúvaj
životnou podstatou

tvojho ducha!
Počúvanie končí pri ušiach.
Srdce prestáva
robiť kalkulácie.
V podstate ducha
je otvorenosť, ktorá čaká
prijať všetky veci.
Uvažujúce Dao nahromadí
viac otvorenosti.
V tej otvorenosti
je pôst srdca.“
Yan Hui povedal:
„Ešte som nepochopil
to, čo sa odo mňa očakáva,
aby som robil,
alebo kto skutočne som.
Ak som sa dostal k bodu,
že nemám poňatie o tom,
kto som, mohlo by sa to
nazvať otvorenosťou?“
Majster odpovedal:
„Pochopil si.
Teraz rozprávame
rovnakým jazykom!
Môžeš začať cestovať
po tejto ríši a nebyť
ovplyvnený slávou.
Ak dosiahneš nejaký pokrok,
hovor prirodzene.
Ak neurobíš pokrok
potom prestaň.
Bez potreby
fyzicky alebo mentálne
uniknúť situácii,
uvedomiť si,
že všetky prostredia
sú rovnaké,
a že nemáš inú možnosť,
než byť tam, kde si,
potom si takmer pri konci.
Kráčať bez zanechávania
stôp je ľahké,
ale je ťažké kráčať
bez dotýkania sa zeme.
Je ľahké byť šarlatánom,
ak sa pokúšaš konať
ako všetci ostatní
ale je ťažké byť
podvodníkom ak tvoje činy
prichádzajú prirodzene.

Všetci sme počuli o tvoroch,
ktorá majú krídla
a dokážu lietať.
Nepočuli sme
o tvoroch, ktoré nemajú
krídla ale dokážu lietať.
Všetci sme počuli
o ľuďoch, ktorí sú bystrí,
a preto sú považovaní
za inteligentných.
Nepočuli sme o takých,
ktorí sú nevedomí
a sú považovaní
za inteligentných.
Hľadaj všetky miesta,
kde je blokovanie.
Prázdna izba vpúšťa
najviac jasu.
Je dobrým šťastím
prestať, zastaviť.
Ten, kto si nedokáže nájsť
okamih, aby sa zastavil,
je nazývaný sediaci cválajúci.
Dovoliť tomu,
čo vidíš a počuješ,
aby sa to dostalo dovnútra,
ale udržať svoju myseľ
a poznanie mimo toho –
nadprirodzené bytosti
by tým boli stiahnuté,
o čo viac ľudské bytosti.
Toto je spôsob, ako sa všetky
živé bytosti prispôbujú.
O čo viac
by to rozptýlilo väčšinu ľudí,
keby to pripustili!“